ב"ה

גלילונות לעירון בפרשת השבוע

ערוכים בידי נחמה ליבוביץ שנה חמישית

[redacted]

מטרת מסעי (תש"ו) ל"ג

א. אלה מסעי בני ישראל

רש"י ד"ה אלה מסעי

רשב"ם " " "

רמב"ם מורה נבוכים מאמר ג, פרק נ:... ומפני זה כשתראה בתורה ספורים בזולת המצות ותחשוב שהספור ההוא אין צורך לזכרו או שיש בו אריכות, אינו רק להיותך בלתי רואה הפרטים המביאים לזכור מה שנזכר. ומזה סדר זכר המסעות, יראה מפשוטו של ענין. יזכר מה שאין תועלת בו כלל; ומפני זאת המחשבה העולה על הלב, אמר "ויכתב משה את מוצאיהם למסעיהם על פני ה'. ומקום הצורך אליו גדול מאוד, מפני שכל המופתים אינם אמתיים רק למי שראם, אך לעתיד ישוב זכרם ספור ואפשר שיכזב השומע.....
ומופתי התורה מן הגדולים שבהם עמוד ישראל במדבר ארבעים שנה; והמצא בו המן בכל יום; והמדבר ההוא כמו שזכר הכתוב (דברים ח' ט"ו) "נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים"; והם מקומות רחוקים מאוד מן היישוב, בלתי טבעיים לאדם (במדבר כ"ה') "לא מקום זרע ותאנה וגפן ורמון ומים אין לשתות" ואמר בהם גם כן (ירמיהו ב) "ארץ לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם" וכתוב בתורה (דברים כ"ט) "לחם לא אכלתם ויין ושכר לא שתיתם"; ואלו כלם מופתים גדולים גלויים נראים. וכאשר ידע ה' ית' שאפשר לפקפק באלו המופתים בעתיד, כמו שמפקפקין בשאר הספורים, ויחשב (השומע - המפקפק), שעמידתם היתה במדבר קרוב לישוב, שאפשר לאדם לעמוד בו, במדברות ששוכנים בהם הערביים היום, או שהם מקומות שאפשר לחדש בהם ולזרע ולקצור או להזון באחד הצמחים אשר היו שם, או שמטבע המן לרדת במקומות ההם תמיד, או שיש במקומות ההם בארות מים; מפני זה הסיר המחשבות ההם כולם, וחזק עניני אלה המופתים כולם בבאור המסעות הם, שיראו אותם הבאים וידעו גודל המופת, בעמוד מין האדם במקומות ההם ארבעים שנה. וכן אמרו (במדבר ט' כ') "על פי ה' יסעו ועל פי ה' יחנו". היה מספיק בספור, ויעלה בלב האדם מתחילת מחשבה, כי כל מה שבה אחריו בזה הענין הוא הארכת דברים אין צריך, ר"ל (במדבר ט' י"ט) "ובהאריך הענן ..." "ויש אשר יהיה הענן".. ואני אודיעך טעם אלה הפרטים כולם: טעמם הוא לחזק הענין ההוא, לסלק בו מה שהיו האומות חושבים אז ומה שיחשבו עד היום, שישראל תעו בדרך ולא ידעו אנה ילכו, באמרם "נבוכים הם בארץ" וכן קוראים אותו הערביים עד היום "מדבר התעייה" ויחשבו שישראל תעו ולא ידעו הדרך, והתחיל הכתוב לדבר ולחזק, כי המסעות ההם שהיו בלתי מסודרים ושובם בקצתם פעמים והיות זכן עמידתם בכל מסע חלוק (=שונה) זה מזה, עד שהיה מעמדם במסע אחד שמונה עשרה שנה ובמסע אחר יום אחד, הכל בטעור האלוקי, ולא היה תעיה בדרך - רק לפי העלות עמוד הענן, ומפני זה פרט הפרטים ההם כולם, וכבר בארה התורה כי הדרך ההוא קרוב וידוע וסלול, ר"ל הדרך אשר בין חרב... ובין קדש ברנע אשר היא התחלת היישוב, כמו שנ' (במדבר כ' ט"ז) "והנה אנחנו בקדש עיר קצה גבולך". והדרך ההוא מהלך אחד עשר יום כאמרו (דברים א') "אחד עשר יום מחרב דרך ה' שעיר עד קדש ברנע" ואין זה מה שאפשר לתעות בו 40 שנה. אבל טעם העכוב הוא מה שכתוב בתורה.
וכן כל ענין שיעלם ממך טעם שכרה, יש לו סבה חזקה והנהיג הענין כולו על העיקר, אשר העירו חז"ל עליו: (דברים ל"ב מ"ז) "כי לא דבר ריק הוא מכם" - ואם ריק הוא - מכם הוא (ירושלמי פאה פרק א' הלכה א.)
רמב"ן הקדמה לפרשתנו ד"ה אחרי נקמת ה' במדין.
ספורנו א' ד/ה אלה מסעי.

1. מהי השאלה העומדת בפני כולם?
2. מה הן התשובות השונות הנתנות לשאלה זו?
3. מהו ההבדל העקרוני שבין תשובת הרמב"ם לכל התשובות האחרות?
4. הסבר את המקומות בדברי הרמב"ם המסומנים בקו.
5. כנגד אלו דעות מושעות נכתבה פרשתנו לדעת הרמב"ם?
6. באר את מדרש חז"ל המובא בסוף דברי הרמב"ם! ומה הקשר בינו לבין פרשתנו?

יש לשלח תשובת (וגם שאלות) לנחמה ליבוביץ, ירושלים [redacted] 94386 ל הבי 10
" " הזמנות, תשלומים ו[redacted]